

תוס' ר"י הוקן

סא:

האומר פרק שלישי קידושין

מסורת הש"ס

אי לא כתב ארץ כנען היא כתובת בארץ ג' ע"פ נקוט' דלם לא יעברו יטלו חלקם כפי המגיע בדרך גלגל שגאחו זה כבר ידוע כפינו [אמנם] לכנשא אכל בדרך כנען כלל וגלגל לא שהרי לא ידוע לכנשא אן שמעון בן דלעט"כ יטלו ויזקק וכו' ארז סכרה דברי שיטתו בנתיבות ירוש' עם אחיהם שאלו נלמחם [ויעוד דלית דומה למשל דמיתין] לך נראה לר"י לפרש דפסטיה דקרא הכי אם יעברו חלקם בראשי האמה להיות ראשונים במלממה כשבר טובה זו שיטתו עם אחיהם מתן להם ארץ הגלגל ואם לא יתאמנו יורח מאחיהם ונאחו והכי נפרש דלי לא כתב בדרך כנען דה"ל שאם לא יעברו חלקם בראשי המלממה ולא ישיעו כנינוס הארץ אלא כשאר שנתים כלל וכלל לא יטלו מארץ כנען קממע לן דלף על פי כן יטלו וקשה דלית מוסק אדעמיה שלא יטלו כלל בדרך כנען כיון ששיעו כנינוס כמו אחיהם לא יר' דס"ד"א כיון שהוקעה ארץ כנען בשאר שנים שהי מחומה שעה שאלו בני גד ובני ראובן ארץ גלגל נעשו כמו שנתן עמנו מלחמה בדרך כנען וימחם שאם לא יקיימו מנאם לא יהיה להם חלק בה קא שמע לן בדרך כנען לומר שיטלו חלקם כשאר שנים כאן וכלן ואם נאמר לכנשו ארץ כנען כנען כלל ולא נכחו ונאחו כנענים וממילא ידענו כיון שטולס חלקם בדרך שהוקעה לשאר שנים כ"ש שיטלו חלקם בדרך גלגל שלא הוקעה לשאר שנים וי"ל לדבריה ה"ל בדרך כנען על ארץ כנען כחם דן הוא שיטלו אכל בדרך גלגל שמייהם כחם דן יקחו זה כנען לך נכחנו שניהם:

בשלמא דרבי מאיר היינו רבתי או הנקבה מאתי אלא ר"י חנינא א"י חמה מה ענין זה אכל מחלוקת' והלא לא היה מנאי אלא כפינוס אמר שישנו על שיקה אשה לבנו ממעממו ואם לא פירש הקרא מנקה מלמתי אס לא יתנו לך הייתי אומר שהיה עובר כעושה בן יתנו וכן לא יתנו אס לא היה מנאי אשה ומה שפירש הקונטרס קשה להנין שברי שמע מתוך פי' שאם הלך אליעזר למשפחת אברהם וחס לא יזנו ליתן לו שיהא מותר בזנות כנען חוה אינו שונדלפי זה קד"ה דר"ח ז"ל אייתי בע"ה ממה שאמר ר"מ לן פרי' בשלמא לר' מאיר דלית ליה מכלל הן אחת שומע לאו אע"פ שסכרה הוא כשארש מתנה עם חבירו אס מעשה זה אמן לך זה יו' ואם לא אלא על שנים שיתנו הורגן לפרש אס לא יתנו שהיה נקי אכל לר' חנינא דלזיל בטר סכרה לפי דעת בעלי התנאים למה פירש אס לא יתנו קא פשיטא אס לא יזנו ליתן דיהיה נקי ונתה"ס יתקן נראה ששני שבעות אמת שיקה אשה לבנו ממעממו ושבעה אחרת שאם לא יתנו לא תתקן אשה מננות כנען ודייק מדכמינו ונקית משבעותי זאת משמע שיש שבעה אחרת:

למה לי שמע מינה לחנאי כפול הוא דאחא ור' חנינא בן גמליאל (אמר) אי לא כתב רחמנא בארץ כנען הוה אמינא ונאחו בתוככם בארץ גלעד אבל ארץ כנען כלל לא ורבי מאיר בתוככם כל היאכ דאית לכו משמע תניא אמר רבי חנינא בן גמליאל משל למה דרבר רומה לאדם שהיה מחלוק נכסיו לבניו אמר פלוני בני יירש שדה פלונית ופלוני בני יירש שדה פלונית ופלוני בני יתן מאחים זו ויירש שדה פלונית ואם לא יתן יירש עם אחיו בשאר נכסים מי גרם לו לירש עם אחיו בשאר נכסים כפילו גרם לו והא לא דמיא משל למחנותין החם קתני יש במשמע שאפילו ארץ כנען לא ינחלו' אלמא כפילה לארץ גלעד נמי דמינא והכא קתני מי גרם לו לירש עם אחיו בשאר נכסים כפילו גרם לו אלמא כפילה לשאר נכסים הוא דקמהני לא קשיא הא מקמי דנימא ליה רבי מאיר ונאחוהו הא לברת דנימא ליה ר' מאיר ונאחוהו בשלמא לרבי מאיר היינו רבתי' א' ישיבי שאת ואם לא יתנו לא ישיבו אלא לר' חנינא אלא למה לי 'סלקא דעתך אמינא אס תישיב אנרא אס לא ישיבי לא אנרא ולא דינא קא משמע לן בשלמא לר' מאיר היינו רבתי' א' או תנקה מאלתי אלא לרבי חנינא בן גמליאל למה לי איצטרך סלקא דעתך אמינא היכא דניחא לה לדידה ולא ניחא ליה לדידהו מייתי בעל כרחיהו קא משמע לן אס 'לא תאבה האשה למה לי איצטרך סר' היכא דניחא להו לדידהו ולא ניחא לה לדידה גייתי בעל כרחיה קא משמע לן בשלמא לר' מאיר היינו רבתי' א' אס בחקותי תלכו 'ואם בחקותי תמאסו אלא לר' חנינא בן גמליאל למה לי איצטרך ס' ד אמינא אס בחקותי תלכו ברבכה אס בחקותי תמאסו לא ברבכה ולא קללה קא משמע לן בשלמא לר' מאיר היינו רבתי' א' אס תאבו ושמעתימ וגו' ואם תמאנו ומריתם וגו' אלא לרבי חנינא בן גמליאל למה לי איצטרך סר' ד' אס תאבו טובה ואם תמאנו לא טובה ולא רעה קמ"ל מאי חרב

לפי ר' מאיר אס כן נכחו ונאחו והוה סכר ר' חנינא דכולא מילתא דריש רבי מאיר למנאי כפול הלכן אמר ליה שאלמלא כן כפול דברי יס 'משמע שאף בדרך כנען לא יטלו וכו' כמקום החביב להם דמכלל הן היינו שומעין לזו ואם לא יעברו לא תתנו להם את ארץ גלעד וממילא דבדרך כנען לא אולי למכנשה ובימייה דקמי דלא אהני כפילה אלא לארץ כנען אמר רבי חנינא בן גמליאל למה לי ר' חנינא דלית חלק בדרך כנען דה"ל כחביה הוה אמינא ונאחו בתוככם בדרך גלעד: **שאל** משנת סכר: **ואם לא פשיטא לפסח** פורענות מוכנת לבא אלמא כפילה בעיין ואלא כפילה נמי שאל דהנאי שלא כפלו אינו מנעל ממה: **למה לי** אס ח' מיטיב (כלי) משמע מכלל: **ס' ד' כו'** כלומר מכלל הן הוה נפקא לן אלא ציטולל אס ח' אלא ציטולל אס ח' היינו דכתיב אז מנקה מלמתי לפי שהשביע לא הוה מנעל מנאם לשבעה דאפי' יתן מחול עליו אס יקח לו אשה מננות כנען: **היכא דניחא לה** לשהיה: **ולא ניחא להו** לקרובים: **נייסי** להכי נכתב הני למיתלי נמי בקרובים ואם לא יתנו לך קרובים והיית נקי: **למה לי** ואם בחקותי תמאסו נשמע מכלל ברכה קללה:

למה לי בדרך כנען דמשמע מיעוטא למעוטי שלא יטלו בדרך גלעד כנגד חלקם שבדרך כנען (הרי משמע נמי מונאחו בתוככם שלא יטלו בדרך גלעד כנגד חלקם שבדרך ישראל אלא קרא מירח הוא למדרש ביה מנאי כפול) ש"מ הוכרז לכפול וימאר לו לא יעברו לו לא הא דברי כלום ואי לא כפלו הייה מתנתו קיימת דמכלל הן לא נשמע לאו: **ורבי חנינא** אמר לך לעולם לא בא לכפול אלא לפרש שאפי' לא יעברו לא יסמיו ונמלחם מכל ארץ ישראל ואם כתב ונאחו בתוככם וכו' לא ה"ל ואם לא יעברו יטלו כפי המגיע שרין הגלעד שנאחזתם אז כנר וסם יתנו אחרת לכנשא אכל בדרך כנען כלל לא לא כתובה יטלו ולא בדרך גלעד כנגדה להכי כתב בדרך כנען שאף בדרך כנען יטלו אע"פ שלא סייעו לכנשה אכל למעוטי שלא יטלו ארץ הגלעד כנגדה לא איצטרך דמכלל הן הוה שמעיין לאו: **כל היכא דאית לנו משמע** ועל כרחק לא כתב בדרך כנען אלא למעוטי ארץ גלעד שלא יטלוה כולה על פי מתנתו שאמר להם ונתתם להם וללמיתו דמכלל הן לא הוה שמעיין לאו: **משל** דשהיה: **למה דהנר כנען כו'** קא קשיא דהנר יטלו ארץ כנען ושני שנתים אלו יעברו את הירדן למלממה דהיינו דומיא דיתן להם מאחיס זו ויטלו ארץ הגלעד ואם לא יעברו לא יפסדו חלקם בדרך כנען דהיינו שאר נכסים: **מי גרם לו לישול עם אחיו** כשאר נכסים כפילו נרמה לו דאם לא כפל הייתי שומע דאם לא יתנו יטלו דחזוהו כפי חלק המגיעו לו אכל בשמי שדות שאקיימתי לאחיו לא יטלו כלום וכל שכן שלא יטול דחזוהו שדה כנגד שאר נכסים: **קף בני גד ובני ראובן כפילה דהנרין** גרמה להם לישול חלקם בדרך כנען שאם לא כפל הייתי אומר לא יטלו זה כלום אלא בדרך גלעד מה שמגיעים בה: **ההס** מתני' קתני שאם לא כפל לא יטול כלום לן כן ולא כלא דקאמי שאף בדרך כנען שאינה חביבה להם לא יטלו מדקמי שמע דכל שכן בדרך גלעד שחזוהו בה: **ה"ל אלמא כפילה** לדרך גלעד נמי אהני והכא קתני **מי גרם לו כו'** אלמא לא אהני אלא אדרך כנען דכללא כפילה נמי הוה שקלי מה שמגיעים בדרך גלעד: **לא קשיא** מתני' דקתני שאף דנימא דכל שכן בדרך גלעד: **שמי דנימא** ליה ר' מאיר אס כן נכחו ונאחו והוה סכר ר' חנינא דכולא מילתא דריש רבי מאיר למנאי כפול הלכן אמר ליה שאלמלא כן כפול דברי יס 'משמע שאף בדרך כנען לא יטלו וכו' כמקום החביב להם דמכלל הן היינו שומעין לזו ואם לא יעברו לא תתנו להם את ארץ גלעד וממילא דבדרך כנען לא אולי למכנשה ובימייה דקמי דלא אהני כפילה אלא לארץ כנען אמר רבי חנינא בן גמליאל למה לי ר' חנינא דלית חלק בדרך כנען דה"ל כחביה הוה אמינא ונאחו בתוככם בדרך גלעד: **שאל** משנת סכר: **ואם לא פשיטא לפסח** פורענות מוכנת לבא אלמא כפילה בעיין ואלא כפילה נמי שאל דהנאי שלא כפלו אינו מנעל ממה: **למה לי** אס ח' מיטיב (כלי) משמע מכלל: **ס' ד' כו'** כלומר מכלל הן הוה נפקא לן אלא ציטולל אס ח' אלא ציטולל אס ח' היינו דכתיב אז מנקה מלמתי לפי שהשביע לא הוה מנעל מנאם לשבעה דאפי' יתן מחול עליו אס יקח לו אשה מננות כנען: **היכא דניחא לה** לשהיה: **ולא ניחא להו** לקרובים: **נייסי** להכי נכתב הני למיתלי נמי בקרובים ואם לא יתנו לך קרובים והיית נקי: **למה לי** ואם בחקותי תמאסו נשמע מכלל ברכה קללה:

היא דאס לא יעברו יטלו חלקם כפי המגיע בדרך גלגל שגאחו זה כבר ידוע כפינו [אמנם] לכנשא אכל בדרך כנען כלל וגלגל לא שהרי לא ידוע לכנשא אן שמעון בן דלעט"כ יטלו ויזקק וכו' ארז סכרה דברי שיטתו בנתיבות ירוש' עם אחיהם שאלו נלמחם [ויעוד דלית דומה למשל דמיתין] לך נראה לר"י לפרש דפסטיה דקרא הכי אם יעברו חלקם בראשי המלממה ולא ישיעו כנינוס הארץ אלא כשאר שנתים כלל וכלל לא יטלו מארץ כנען קממע לן דלף על פי כן יטלו וקשה דלית מוסק אדעמיה שלא יטלו כלל בדרך כנען כיון ששיעו כנינוס כמו אחיהם לא יר' דס"ד"א כיון שהוקעה ארץ כנען בשאר שנים שהי מחומה שעה שאלו בני גד ובני ראובן ארץ גלגל נעשו כמו שנתן עמנו מלחמה בדרך כנען וימחם שאם לא יקיימו מנאם לא יהיה להם חלק בה קא שמע לן בדרך כנען לומר שיטלו חלקם כשאר שנים כאן וכלן ואם נאמר לכנשו ארץ כנען כנען כלל ולא נכחו ונאחו כנענים וממילא ידענו כיון שטולס חלקם בדרך שהוקעה לשאר שנים כ"ש שיטלו חלקם בדרך גלגל שלא הוקעה לשאר שנים וי"ל לדבריה ה"ל בדרך כנען על ארץ כנען כחם דן הוא שיטלו אכל בדרך גלגל שמייהם כחם דן יקחו זה כנען לך נכחנו שניהם: